

РЕЦЕНЗИЯ

По конкурс за заемане на Академична длъжност "ПРОФЕСОР" по научна специалност "Епидемиология" - шифър 03.01.29, Област на висше образование 7. "Здравеопазване и спорт", Професионално направление 7.1 ."Медицина", обявен за нуждите на Медицински факултет при Тракийски университет - Стара Загора, Катедра по хигиена, епидемиология и инфекциозни болести" в ДВ бр.44 / 10 юни 2016 г ,стр.99.

РЕЦЕНЗЕНТ :

Проф.д-р Нели Христова Рибарова

Специалист по " Епидемиология на инфекциозните болести "

София - 1202, бул." Кн.Мария Луиза" №36,вх.А,ап.8

Електронен адрес: nrubarova@abv.bg

Телефон : 0889 735 127

За участие в конкурса са подадени документи от един кандидат - Доц.д-р Ирена Атанасова Младенова - Христова, дм - ръководител на "Катедра по хигиена, епидемиология и инфекциозни болести" при Медицински факултет на Тракийски университет - Стара Загора.

I. Кариерен профил на кандидата :

Доц.д-р Ирена Младенова е родена на 31.08.1960 г в гр. София. През 1984 г завършва с отличие Висш медицински институт в Плевен, специалност "медицина" (Диплома №000769/1984 г). Като студент участва в Национална олимпиада по анатомия и печели първа награда .Професионалният ѝ път започва през 1984 г като цехов лекар в ПП"Мересев" - Стара Загора. През 1986 г , след спечелен конкурс, е назначена за асистент по епидемиология в "Катедра по инфекциозни болести и епидемиология " на ВМИ - Стара Загора.Преминава всички нива на своето професионално развитие - старши асистент

(1990 г), главен асистент (1995 г). През 2001 г, след успешно защитен дисертационен труд на тема "Епидемиологични проучвания върху инфекцията с *Helicobacter pylori* " придобива образователната и научна степен "**Доктор**" по научна специалност "Епидемиология - 03.01.29." (Диплома №27536/29.08.2001 г).

След спечелен конкурс през 2004 г ѝ е присъдено научното звание "**Доцент**" по епидемиология към "Катедра по хигиена, епидемиология и инфекциозни болести " при МФ на Тракийски университет (Диплома № 22446/26.05.2004 г), а от 2008 г е ръководител на същата катедра. Специалност по "Епидемиология на инфекциозните болести" придобива през 1989 г (Диплома № 35429/01.01.1990 г).

Научните интереси на Доц.Младенова обхващат значителен спектър от направления: епидемиология на *Helicobacter pylori* като етиологичен агент при пептично-язвената болест и хроничните гастрити, възможни механизми и рискови фактори за заразяване; неопластични заболявания асоциирани с *Helicobacter pylori* - стомашен карцином ;превантивната роля на лактобактериите; епидемиология на инфекциозните болести; специфична имунопрофилактика и др.

Доц.Младенова е участвала в разнообразни форми на следдипломна квалификация както у нас, така и в чужбина - Франция -през 1996 г, 1997 г,1998 г, 2001 г; Виена - в Катедра по инфекциозни болести към Медицински университет; Амстердам - по Българо-холандски проект за надзор на заразните болести; Истанбул -2010 г - по проблемите на ХИВ/СПИН; Испания -2011 г - по проблемите на ВХВ; Малта -2012 г , Будапеща - по проблемите на ВХВ.

Доц.Младенова е активен член на : Български лекарски съюз, Асоциация на българските епидемиолози, Българско дружество по епидемиология на инфекциозните и неинфекциозните болести, Съюз на учените в България, Българска асоциация по превенция и контрол на НИ (БУЛНОЗО), Fellow of OMI - Salzburg Medical Seminars International (Open Medical Club of American - Austrian Foundation).

Удостоена е с национални награди в областта на анатомията (1980 г), Награда "Claudius Galenus" - грамота и медал послучай 35 години на висшето образование в Стара Загора (2009 г) и др.

Владее английски, френски и руски езици, притежава компютърна грамотност.

Омъжена е и има две деца.

II. Общо описание на представените материали по конкурса :

Съгласно Закон за развитие на академичния състав на висшите училища в България и Правилник за заемане на академична длъжност "Професор" на Тракийски университет - Стара Загора , доц. Младенова е представила следните материали, подредени в две папки :

Папка №1 :

- Административни документи за участие в конкурс за заемане на академична длъжност "Професор";
- Справка за цитираните научни публикации с копия на материалите, отпечатани в съответните научни списания;
- Сведение за Impact factor на кандидата;
- Справка за приносите в научните трудове, разпределени в 7 основни области на дейността на доц.Младенова;
- Справки, удостоверения, сертификати, свързани с научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност.

Папка № 2 : Копия на научните трудове на доц. Младенова.

Считам, че представеният комплект от документи и материали отговаря на изискванията за участие на кандидата в настоящия конкурс за заемане на академична длъжност "Професор".

III. Наукометрични данни и оценка на академичното развитие на кандидата :

Доц.д-р Младенова участва в конкурса със 120 научни трудове по представен списък, от които :

- Дисертационен труд - 1 брой (I-№1);
- Автореферат на дисертационен труд - 1 брой (I-№2);
- Научни публикации до предходна хабилитация (доцент) - 25 броя (II-№№ от 1 до 25);
- Научни публикации след предходна хабилитация - 37 броя (III-№№ от 26 до 62);
- Монографии, ръководства, учебници - 5 броя , (IV-№№ от 1 до 5),с общо 55 страници и 21 нозологични единици (IV-№№ от 63 до 86). В този раздел е включена и една монография на английски език, която е отчетена за 3 научни публикации.
- Участие в научни форуми (с доклади/постери) в България -36 броя (V-№№ от 87 до 122);

- Участия в научни форуми (с доклади/постери) в чужбина - 15 броя (VI-№№ от 123 до 137).

Научните трудове се разпределят в зависимост от отпечатването им в медицинските литературни източници и изнасянето им на научни форуми както следва :

Научни публикации, реферирани и индексирани в световни литературни източници:

- Научни публикации в издания с Impact Factor (Web of Science) и Impact Rank (Scopus)- 26 броя (II-№№ 1 до 26) , от които с Impact Rank - 15 /,броя и с Impact Factor - 11 броя
- Научни публикации, реферирани и индексирани в други световни литературни източници - 4 броя (III-№№27 до 30).
- Научни публикации в български списания - 12 броя (IV-№№ 31 до 42).
- Научни публикации в чужбина, в списания без IF - 2 броя (V-№№43,44) .
- Научни публикации в сборници - 15 броя (VI-№№45 до 59).
- Публикувани резюмета в научни списания в чужбина - 3 броя (VII-№№ 60,61,62).
- Монографии, ръководства, учебници - като съавтор - 5 броя.
- Участия в научни форуми в България - 36 броя (IX-№№ 87 до 122).
- Участия в научни форуми в чужбина - 15 броя (X-№№ 123 до 137).

Разпределение на научните трудове, подлежащи на рецензиране по място на кандидата в авторските колективи :

От общия брой научни трудове (120) на рецензиране подлежат 69 в които доц.Младенова участва както следва :

- Самостоятелен автор - в 21 публикации - 30,44%
- Първи автор - в 13 публикации - 18,84%
- Втори и следващ автор - в 35 публикации- 50,72%
- Общо - 69 публикации - 100,00%**

Научните публикации са отпечатани в престижни български и чуждестранни медицински списания.

Цитирания на научните трудове в български и международни литературни източници : общо 53 броя, от които 32 от чуждестранни автори и 21 от български автори. Представени са подробно заглавията на статиите , авторите и списанията, в които са цитирани научните трудове.

--- Импакт фактор от публикувани научни статии :

Статии №№:	Научно списание :	IF :
№13	European Journal of Epidemiology	7,105
№№ 16, 18	Gut-An International Journal of Gastroenterology and Hepatology	2X 14,921
№№26,32	Panminerva medica	2X 1,6
№№30,31	Minerva medica	2X 1,236
№№55,59,60	Helicobacter	3X 3,92
№62	Journal of infection and Public Health	1,194
№61	Journal of Microbiology, Immunology and Infection	2,955

Общо IF = 58,528

--- Импакт фактор от цитирани научни статии - IF = 110, 151

Участие в научно- изследователски проекти :

Доц.Младенова е участвала в разработването на 9 национални и международни научни проекти, от които в 3 проекта е научен ръководител. Тематиката на разработените проекти е свързана с :

- Изучаването на епидемиологичното разпространение на *Helicobacter pylori* като етиологичен агент при язвена болест и гастрити;
- Епидемиологични методи в здравната превенция;
- Проучвания на ентеропаразитози при човека;
- Укрепване на националната система за надзор на заразните болести;
- Клинични проучвания, диагностика, лечение и профилактика на ехинококозата и др.

Тематична научно - изследователска дейност на доц. Младенова:

Основни направления :

- Доминиращата част от научните публикации - 33 броя - 53,23% (№№6,8 до25,28 до 31, 34,36,,43,50,55,57,59,60,61,62) интерпретират един изключително актуален, с подчертана значимост проблем за етиологичната роля на *Helicobacter pylori* при хроничния гастрит и язвената болест на стомаха и дуоденума. Проблемите на етиологията, патогенезата, хистопатологията, клиниката и терапията на тези заболявания са обект на задълбочени проучвания през последните 10 години на медиците от цял свят. Резултатите от своите проучвания доц. Младенова отразява не само в големия брой научни публикации, но ги обобщава и в своя дисертационен труд на тема "Епидемиологични проучвания върху инфекцията с *Helicobacter pylori*". Интерес представляват проучванията в областта на възможните рискови фактори, предразполагащи към заразяване с *H. pylori*, проследяването на епидемичния процес с неговите характеристики - източник на инфекция, механизми и пътища на заразяване и възприемчиви лица сред различни контингенти в Старозагорски регион (статии с №№ 6,8,9,10,12,15,20,24,29,30). Проведени са проучвания, потвърждаващи (допълващи световните констатации) ролята на *Helicobacter pylori* за нарастване на сърдечно-съдови заболявания при заразени пациенти (№№13,16,36), както и развитие на злокачествени тумори (№№26,55,57,60,62). Широкото разпространение на инфекцията с *H. pylori* и нейната роля като предпоставка за развитие на малигнени процеси, сърдечно-съдови заболявания и формиращата се антибиотична резистентност поставят на обсъждане в световен мащаб въпроса за разработване на специфична имунопрофилактика. Пилотните изследвания определят възможността от създаване на ваксини с профилактично и терапевтично действие (№25).

В част от проучванията на доц. Младенова са проследени възможните механизми на заразяване - **фекално-орален и орално-орален**, като се използват научни изследвания на трансмисията на други микроорганизми с подобен механизъм на предаване - **HAV, шигели, Epstein-Barr virus, virus parotitidis** и др. (№№14,15,17,19,20,26,31,59).

Статии с №№18,21,22,28 са посветени на ролята на лактобацилите и техните ферментни продукти с техния инхибиторен ефект на *H. pylori*. Пробиотиците могат да заемат основна позиция в терапията на пациенти с *H. pylori*-асоцииран хроничен гастрит и пептично-язвена болест.

Социално-икономическият и професионалният статус определят възможността за нивото на заразеност с *H. pylori*. Те са и една от основните предпоставки за заразяване в детска възраст.

- Определено място заемат проучванията в областта на **Общата епидемиология** (№№35,39,40,44,45,49,52,53); на респираторните (№№1,41,48) и чревните инфекции (№№3,4,33,42,51).
- Част от своята научно-изследователска дейност доц.Младенова е посветила на **вирусните хепатити** - на тяхната епидемиологична и клинична характеристика и възможностите за превенция и контрол (№№27,32,37,58).
- Представени са научни публикации с участието на доц.Младенова, свързани с описание на епидемичен взрив от **антракс** (№7); с опаразитеността на рискови групи от населението с *Lambia intestinalis* (№38); с епидемиологичната характеристика на **чума** в условията на глобално затопляне (№46); с профилактиката на СПИН (№47); с приложението на антимикробни средства в медицинската практика (№56); с ваксинапрофилактиката на инфекциозните заболявания (№54).
- Доц.Младенова е съавтор в **монография** на тема "**Functional Food, Nutritional, Nutraceutical and Medicinal uses and Application of Fenugreek**" на английски език.Участва в проучването и разработването на материал, свързан с приложението на Fenugreek (котешки нокът, сминдух). Fenugreek е мощен имуностимулатор със силно укрепващ ефект върху имунната система.Доказана е способността на неговите алкалоиди да подтискат развитието на раковите клетки, намаляват нивата на кръвната захар, препятстват развитието на диабет, участват в производството на инсулин в панкреаса, поддържат здравословни нива на холестерола в кръвта и пр. Използва се като хранителна добавка.

Считам, че обемът и разнообразието на разработените научни направления, използваните съвременни методи и получените резултати от научно-изследователската дейност на доц.Младенова я определят като изследовател с високо ниво на професионална компетентност и възможности за работа в областта на инфекциозните и неинфекциозните болести.

Представените наукометрични данни в количествен и в качествен аспект, напълно покриват критериите за заемане на академична длъжност "**Професор**".

Приноси на научната продукция на кандидата :

➤ Приноси с оригинален характер :

1. Оригинален приносен характер имат резултатите от дългогодишните проучвания в областта на епидемиологичната характеристика на инфекцията с етиологичен причинител *Helicobacter pylori* и ефекта на лактобактериите върху клиничните ѝ прояви. Проучванията са осъществени със специалната препоръка на Европейската група за изследване на *H.pylori* под ръководството на проф.д-р Франсис Мегро- Катедра по бактериология на Университета в Бордо, където е извършена основната работа по научните изследвания.
2. Единствени по рода си в България са проучванията за откриване на специфичните фактори и вероятните механизми на предаване на инфекцията, причинена от *H.pylori* - **орално - орален и фекално - орален механизъм** и възможността на **фекалиите и слюнката да бъдат фактори** на предаване на инфекцията.
3. Извършени са първите проучвания в България, които доказват сигнификантната разлика в клиничната изявеност на *H.pylori*-инфекцията (хронични гастрити, язвена болест и стомашен карцином) в два региона - Котел и Стара Загора.
4. Резултатите от проучванията доказват, че лактобактериите могат да се прилагат като съществена част от комплексната терапия на инфекцията с *H.pylori*.
5. Определено е значението на социално-икономическия статус в детска възраст като един от съществените рискови фактори за заразяване с *H.pylori*.

За първи път в България е установена сигнификантна връзка между *H.pylori* - инфекцираността и редица фактори : местоживееене, образование на родителите, отглеждане на животни, болни хора от язвена болест в рода, консумация на термично непреработени зеленчуци, непастеризирано мляко , хранене от общи съдове и др.
6. Съвместно с колегите от Университета в Бордо са направени и публикувани първите в света анализи на връзката между *H.pylori* - инфекцията и сърдечно-съдовите заболявания.
7. За първи път в България е направена сравнителна епидемиологична характеристика на разпространението и рисковите фактори за *H.pylori*-инфекцията при пациенти с карцином на стомаха и техните родственици и контролна група. Резултатите показват предразполагащото значение на проучените фактори .

➤ **Приноси, обогатяващи съществуващите знания :**

1. Направена е сравнителна характеристика на участието и биологичната правдоподобност за причинната роля на *Helicobacter pylori* и Epstein-Barr virus в патогенезата на стомашния карцином.
2. Извършен е комплексен епидемиологичен анализ на епидемичния процес при заболяванията от Вирусен хепатит в Старозагорски регион за 10-годишен период и са установени съществени географско-хронологични различия с останалите региони в страната.
3. Проследена е епидемиологичната характеристика и възможностите за превенция и контрол на заболявания с фекално-орален и въздушно-капков механизъм на предаване. Определени са рисковите фактори за заразяване с ламблиоза.
4. Описани са подробно резултатите от проведените епидемиологични проучвания на епидемии от Епидемичен паротит и от Морбили, на епидемичен взрив от Антракс. Предложени са конкретни противоепидемични и профилактични мерки.
5. Резултатите от разработените въпроси, свързани с теорията на Общата епидемиология, утвърждават основните направления и закономерности в развитието на епидемичния процес при инфекциозните болести.
6. Проучванията в областта на нозокомиалните инфекции, на човешкия папилома вирус и на HIV-инфекцията и СПИН подкрепят съществуващата информация по тези въпроси.

➤ **Приноси с научно - приложен характер :**

1. Резултатите от проведените проучвания в различните направления на епидемиологията на инфекциозните заболявания имат съществено приложение и в практиката, посредством представената информация за развитието на епидемичния процес при отделните нозологични единици, за посочване на конкретните механизми и специфични фактори на предаване на инфекцията, на предпоставките за възникването на отделните заболявания и за възможните подходи и средства за тяхната превенция и контрол.
2. Ранжирането по сила на факторите, осигуряващи инфектирането на хората с *Helicobacter pylori* представлява съществена основа за създаването на Национална програма за борба с *H. pylori* - инфектираността и нейната клинична изява - хроничните гастрити, пептично-язвената болест и карцинома на стомаха.
3. Изработени са здравно-просветни материали за пациенти относно *H. pylori* , връзката му със стомашния карцином и възможности за неговата терапия и профилактика.

4. Проведени са анкетни проучвания сред населението на Старозагорски регион по въпросите на ваксинапрофилактиката на човешкия папилома вирус и на превенцията на HIV-инфекция и СПИН.

IV. Оценка на учебно - преподавателската дейност на кандидата :

Доц.Младенова започва преподавателската си дейност през 1986 г, след избора ѝ за асистент по епидемиология в "Катедра по инфекциозни болести и епидемиология" на ВМИ - Стара Загора. Общият ѝ преподавателски стаж е 30 години. Участва активно в обучението на студенти по медицина (хорариум 30 учебни часа), стажант-лекари (по 30 часа на група), медицински сестри (10 часа), акушерки (10 часа), лекарски асистенти (15 часа), бакалаври (30 часа) и магистри (20 часа) по "Управление на здравните грижи". От представената справка, годишната учебна натовареност на доц.Младенова варира от 280 до 460 учебни часа - съществено надвишаваща норматива за лекторска натовареност на хабилитиран преподавател (180 учебни часа).

Доц.Младенова е научен ръководител на двама докторанти - един на редовна форма на обучение и един на самостоятелна подготовка.

Доц.Младенова провежда семестриални изпити на обучаваните от нея студенти по посочените специалности. Член е на Комисия за държавен изпит на завършващите специалността "Медицина".

Ръководи и участва в разработването на годишните учебни програми за обучение на студенти; в консултации и индивидуална работа със студенти. Съавтор е на три Учебника и едно Ръководство по епидемиология на инфекциозните заболявания и една монография на английски език.

Считам, че представените данни напълно покриват количествените и качествените критерии за учебно - преподавателска дейност за присъждане на **Академичната длъжност "Професор"**.

Лични впечатления :

Личните ми впечатления са много добри. Познавам доц.Младенова като високо ерудиран, креативен и задълбочен в работата си специалист и преподавател, с подчертани възможности за участие в разработването на български и чуждестранни научни проекти.Доказателство за това са резултатите от нейната дългогодишна, с подчертана професионална компетентност, научно-изследователска и учебно - преподавателска дейност.

Препоръки:

Пожелавам на доц.Младенова, успоредно с голямата преподавателска работа, да продължи своята научно-изследователска дейност свързана с инфекцията, причинена от *Helicobacter pylori*, като получените резултати да бъдат представени в Национална програма за превенция и контрол на заболяванията, възникващи с етиологичната роля на *Helicobacter pylori*.

Заключение :

Считам, че доц.д-р Ирена Атанасова Младенова - Христова, дм като кандидат в обявения конкурс от Медицински факултет на Тракийски университет - Стара Загора , отговаря на условията за заемане на Академичната длъжност "Професор". Покрива напълно критериите за кариерно развитие. На основание на общата положителна оценка и на приосите от научно-изследователската и учебно-преподавателската й дейност , на авторитета с който се ползва като учен и преподавател в областта на Епидемиологията на инфекциозните заболявания и съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав на висшите училища в България и на Правилника за заемане на академична длъжност "Професор" на Тракийски университет - Стара Загора, препоръчвам на членовете на Научното жури да предложат на уважаемите членове на Факултетния съвет на Медицински факултет да присъдят Академичната длъжност "Професор" на доц.д-р Ирена Атанасова Младенова - Христова, дм.

24.10.2016 г .

Рецензент :

Проф.д-р Нели Христова Рибарова, дм.